

MILJÖREDOVISNING 2021

En sammanfattning av Upplands
Väsby kommuns miljöarbete

Miljöstrategiska funktionen 2022-09-26

Upplands Väsby
kommun

Innehållsförteckning

Miljöfrågorna i fokus i omvärlden	3
Miljöstrategiskt arbete	5
Kommunens förbättringsarbete	5
Avvikelser och förbättringsförslag.....	5
Miljöarbetet 2021 i korthet	6
Betydande miljöområden.....	7
Kommunens klimatmål	8
Hållbar energianvändning	10
Klimatsmart resande	12
Mat och kretslopp	15
Fler miljöområden inom kommunen	18
Markanvändning.....	18
Kompetens	18
Miljökrav i upphandlingar.....	19
Bilaga 1 - målförlevnad:	20

Miljöarbetet i Upplands Väsby kommun fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Ett exempel på det är att kommunfullmäktige i början av 2022 antog en ny klimat- och energistrategi. Ambitionen är att till 2040 kraftigt minska utsläppen av växthusgaser inom kommunen. I strategin finns tre övergripande mål med ambitionen att den kommunala organisationen ska ha en fossilbränslefri och energieffektiv verksamhet till 2030 och senast 2040 inte bidra till några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Det är en snabbare takt än det nationella klimatmålet. Dessutom ska kommunen vara en av de ledande kommunerna i Sverige med att främja, uppmuntra och underlätta medborgarnas klimatsmarta val. Dessa mål blir vägledande för en stor del av kommunens fortsatta arbete med att bidra till ett hållbart samhälle.

Den här miljöredovisningen redogör för hur olika miljömål som kommunen hade för 2021 har uppnåtts. Coronapandemin har sannolikt påverkat resultaten på olika sätt, till exempel med minskat resande, mindre utnyttjande av kommunens lokaler och ökad digitalisering. Exakt hur mycket detta har bidragit till en minskad miljöpåverkan går inte att säga då det finns en eftersläpning i statistiken. Det gäller bland annat för utsläpp av växthusgaser. Kommunens energi- och klimatstrategi som gällde 2021 omfattade hållbar energianvändning, klimatsmart resande samt mat och kretslopp, områden som är viktiga för kommunens miljöarbete. Utöver uppföljning av målen i strategin beskrivs i denna redovisning också miljörelaterade aktiviteter under 2021. Aktiviteterna, som hämtats ur de olika nämndernas verksamhetsberättelser, visar på en stor bredd i kommunens miljöarbete.

Miljöfrågorna i fokus i omvärlden

Hållbarhetsfrågorna med miljö- och, inte minst, klimatfrågorna i fokus har kommit att ta allt större plats i debatten vilket innebär att samhället har börjat ställa om till ett grönare och mer hållbart samhälle. I takt med förändrade värderingar ställs nya krav och förväntningar på kommunens tjänster. Det kan komma att ställas högre krav på att kommunen t.ex. erbjuder elektroniska tjänster, tillämpar digital teknik som ett komplement till personliga besök samt bygger ut kommunen på ett hållbart sätt.

För medborgarna blir det troligen allt viktigare att kommunen ställer höga krav på hållbarhetsfrågor i överenskommelser och avtal med utförare. Det kan gälla på områden som kemikalier, avfall, hållbart byggande, matsvinn, vegetarisk- och ekologisk kost, och kan initialt leda till ökade kostnader för utförarna och kommunen. Krav kommer även kunna ställas på förebyggande insatser för att främja hälsa, så som till exempel tillgång till grönområden. Det kan komma att bli kostnadsdrivande på kort sikt, men kan främja god hälsa och mindre behov av insatser från kommunen på lång sikt.

Under 2021 fortsatte pandemin att påverka hela samhället. Restriktioner och rekommendationer hade stor påverkan på miljöområdet genom minskat pendlande till och från arbetsplatsen, minskade tjänsteresor och ökad användning av digitala hjälpmedel.

Agenda 2030 för hållbar utveckling är FN:s gemensamma plan för världens befolkning, planetens och välbefindets framtid. Agendans sjutton globala mål för hållbar utveckling omfattar såväl ekonomiska som sociala och ekologiska aspekter och innebär höga ambitioner med syfte att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Agendan ger förutsättningar för alla att bidra i arbetet att minska klimat- och miljöpåverkan.

Upplands Väsby kommun har jobbat med målsättningar i Agenda 2030 under en längre tid och medverkat i utdelningen av Sollentuna Väsby FN-förenings Agenda 2030-pris för 2020. Det var Twice for Kids i Bredden som vann för sitt föredömliga arbete med att minska klädkonsumtion och att inspirera till ökat återbruk. Under 2021 gavs ett nytt uppdrag i kommunens flerårsplan om att utöka kommunens eget arbete med de globala målen de kommande åren.

Miljöstrategiskt arbete

Sedan 2010 har kommunen varit miljöcertifierad enligt miljöledningsstandarden ISO 14001. Kommunen arbetar därigenom på ett strukturerat och systematiskt sätt för att uppnå sina mål och se till att utveckla miljöarbetet inom kommunens alla verksamheter. Grunden i miljöledningsstandarden är ständiga förbättringar vilket avspeglas i ett kontinuerligt arbete för att planera, genomföra, följa upp och förbättra miljöarbetet.

Kommunens förbättringsarbete

Kommunens förbättringsarbete tydliggörs bland annat i mål på olika nivåer samt i verksamhetsplanerna. För att nå det långsiktiga målet med minskad miljöpåverkan inom kommunen krävs det att alla i kommunen är delaktiga – såväl tjänstemän, politiker som medborgare och företag. En stor del av arbetet utgår ifrån kommunfullmäktiges övergripande miljömål. Kommunfullmäktige är kommunens högsta politiska instans och varje år beslutas en flerårsplan med de mål som ska vägleda kommunen framåt. Det övergripande miljömålet för 2021 var:

”Upplands Väsby är en trygg, tillgänglig och hållbar kommun”

Det övergripande miljömålet bryts ner till respektive verksamhet i kommunen. Verksamheterna tar fram detaljerade miljömål och handlingsplaner för att bidra till det övergripande miljömålet.

Avvikelser och förbättringsförslag

Kommunens invånare har möjlighet att rapportera miljöavvikelser genom ett antal olika kommunikationskanaler, bl.a. genom e-tjänsten Felanmälan gator och utemiljöer som återfinns på kommunens hemsida eller i Väsbyappen. Merparten av bristerna innebär ökad resursanvändning (t.ex. vattenförbrukning) och energispill (p.g.a. problem med ventilation, fönster etc.). Idag är det obligatoriskt att kryssa i om det felet har orsakat en miljöpåverkan eller inte.

Det finns även ett verktyg för kommunens anställda att anmäla miljöavvikelser; Miljöstrul och förbättringar. I det verktyget inkom ärenden om bland annat elcyklar, klimatkompensationsförslag och hantering av förbrukade arbetskläder.

Miljöarbetet 2021 i korthet

Kommunens engagemang i miljöfrågor är stort och ambitionen är att bli en av de främsta kommunerna i landet på miljö- och klimatarbete. För att göra detta möjligt samarbetar kommunen på olika sätt med kommuninvånare, det lokala näringslivet, andra kommuner och aktörer.

Under året har bland annat följande aktiviteter genomförts:

- Flera energibesparande åtgärder har genomförts, som t.ex. belysningsbyten, installation av luftvärmepumpar och vindsisolering.
- Så kallade konstantventiler har installerats i syfte att spara både vatten och energi.
- En ny solcellsanläggning har tagits i bruk på den nybyggda förskolan Eds Ängar.
- Inom arbetet med energieffektivisering har energiåtgärder i förskolor i form av byte av allmänbelysning genomförts under året.
- I syfte att bidra till att öka återanvändning och minska avfallsmängderna genomfördes en insamlingskampanj tillsammans med biståndsorganisationen Human Bridge för textilier. Under kampanjen samlades 306 kilo textilier in.
- En informationsinsats genomfördes tillsammans med SÖRAB i samband med familjelördagen i september, då barnföreställningarna *Kotte och Vera* genomfördes med temat sortering.
- Inom kommunen spreds kunskap om miljöfrågor bland annat via *Natur och Miljöboken*, en läromedelsserie som riktar sig till mellanstadieelever och som delas ut på språkcaféer.
- En så kallad plockanalys genomfördes, som visar att stor del av restavfallet består av sådant avfall som kan materialåtervinnas eller återvinnas genom biologisk behandling om det hade sorterats och lämnats i rätt avfallssystem.
- Inom gatubelysningen har 580 armaturer och 122 stolpar bytts ut mot LED. Dessutom har 63 nya stolpar anlagts. Detta har lett till stor energibesparing.
- Väsby stöd och omsorgsenheter har sett över användandet av plastprodukter och möjligheten att byta dessa mot andra produkter. Störst effekt har tillagningskökets byte från engångslådor och tråg i plast till kartong haft.
- Hållbar utveckling är ett tydligt framskrivet område i läroplanerna för både förskola, grundskola och gymnasium så det kommunala målet överensstämmer väl med verksamheternas grunduppdrag. Ett exempel på det goda arbete som genomförs är utmärkelsen "Skola för hållbar utveckling" som förskolan Skogsbrynet fick i slutet av 2020.
- I Upplands Väsby har 31 skolor och förskolor gjort sig förtjänta av utmärkelserna Grön flagg eller Skola för hållbar utveckling.
- Utförd tillsyn inom vattenområdet bedöms bidra till målet om förbättrad ekologisk och kemisk status i kommunens vattenförekomster där 800 inspektioner genomfördes 2021.
- Ny klimat- och energistrategi, miljö- och klimatpolicy och trafik- och mobilitetsstrategi har tagits fram. Policyn antogs 2021 och strategierna beslutades i början av 2022.

Trots arbetet för att minska kommunens miljö- och klimatpåverkan föll Upplands Väsby 2021 i Aktuell hållbarhets miljöranking. Men kommunen har fortsatt en hög ambitionsnivå vad gäller miljöfrågor, och arbetet för att återta en plats bland Sveriges miljöbästa kommuner fortsätter. Målet för 2022 är att återta en topp-25-placering.

Betydande miljöområden

Kommunen har en bred verksamhet med olika förutsättningar för miljöarbetet. Nio olika områden har identifierats där kommunen har både utmaningar (negativ påverkan) och möjligheter att påverka för att bidra till en minskad miljöpåverkan i samhället i stort. Av de nio har fyra områden under 2021 lyfts fram som prioriterade: energi, digitalisering, brand- och säkerhetsrisker samt offentlig konsumtion.

Följande områden är identifierade som kommunens betydande miljöområden:

Energi. Energianvändning i våra lokaler för uppvärmning/kylning och elförbrukning samt skötsel av kommunens offentliga belysning.

Resor och transporter. Utsläpp av växthusgaser, buller, partiklar mm. från våra resor i tjänsten, skolskjutsar, färdtjänster, turbundna resor, varutransporter samt arbetsmaskiner och redskap.

Kemikalier. Hur vi hanterar kemikalier på arbetsplatsen, exempelvis vid städning, i labbsalar mm., samt vilka krav vi ställer vid upphandlingar och inköp. Tänk både på kemiska produkter och på kemikalier i varor, exempelvis möbler, byggmaterial, leksaker etc.

Markanvändning. Förvaltning och skötsel av naturmark, förorenad mark, parker, gator och vägar. Omfattar även hur vi bygger gällande mark, vatten, bostäder, samhällsservice mm., samt hur vi kan minska vår miljöpåverkan i planeringsstadiet av Väsby stad.

Digitalisering. Ett område som kan ha både positiva och negativa konsekvenser för miljön. Rätt utnyttjat kan den nya tekniken spara både tid, pengar, resurser och accelerera omställningen mot ett hållbart och klimatsmart samhälle.

Återbruk, återvinning och avfall. Det externa och interna arbetet för att minska användningen av nytt material, fokusera på cirkulära lösningar genom att ta tillvara på det material vi har vi samt hantera resterande avfall på rätt sätt.

Brand- och säkerhetsrisker. Hur vi arbetar förebyggande för att undvika större katastrofer kopplat till klimat, miljö och brand, exempelvis översvämningar, ras, värmeböljor, större kemikalieutsläpp, överfyllda VA-anläggningar, brand etc

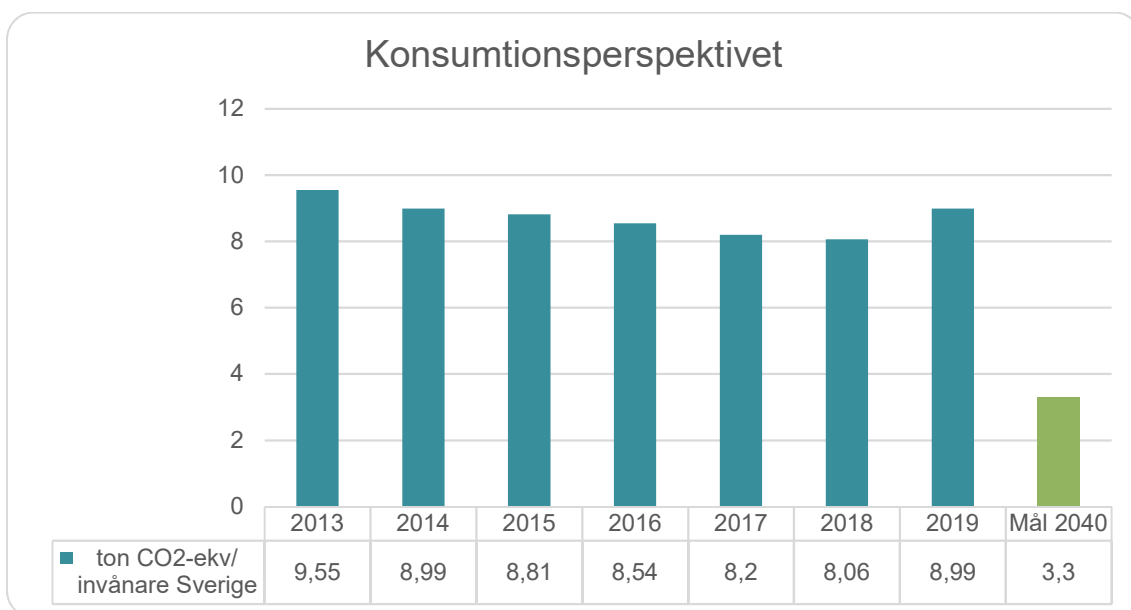
Offentlig konsumtion. Hur vi tar med och avväger miljöaspekter i olika upphandlingar och inköp, samt vid uppföljning av avtal.

Miljökompetens. Vår möjlighet att öka miljökompetensen inom pedagogiska verksamheter samt via intern och extern kunskapsspridning (miljökunskap hos medarbetare, medborgare, föreningar mm).

Kommunens klimatmål

Under 2022 har kommunen antagit en ny klimat- och energistrategi, med nya mål inom området. I den strategi som gällde till och med 2021 fanns två övergripande klimatmål som sträckte sig fram till 2040 och uppföljningen av dessa beskrivs nedan. En sammanställning av samtliga mål finns i bilaga 1.

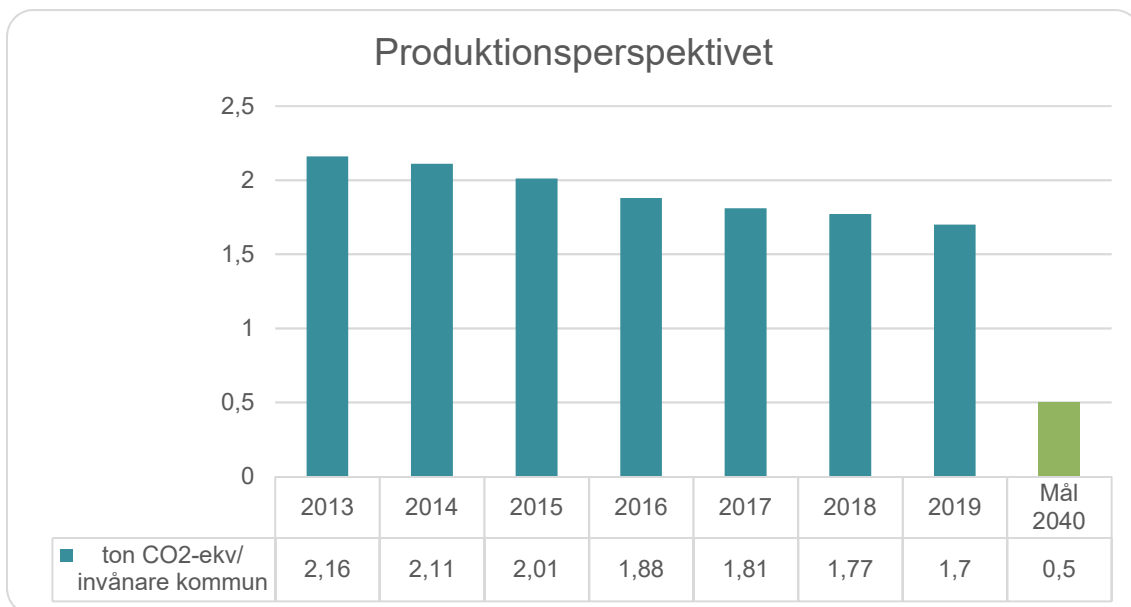
”Mål - Kommunen ska verka för att utsläppen av växthusgaser förorsakade av invånare i Upplands Väsby kommun minskar till högst 3,3 ton CO₂ ekvivalenter per invånare.”

Källa: Naturvårdsverket. Siffrorna i diagrammet är framräknade med hjälp av nationella värden. Staplarna visar Upplands Väsby's andel utifrån antalet invånare i kommunen. Det finns en fördröjning i statistiken så det senaste uppföljningsbara året är 2019.

”Mål - Kommunen ska verka för att utsläppen av växthusgaser inom det geografiska området Upplands Väsby kommun minskar till högst 0,5 ton CO₂ ekvivalenter per invånare.”

Källa: Kolada (www.kolada.se), Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO₂-ekv/inv., för Upplands Väsby kommun. Det finns en fördröjning i statistiken så det senaste uppföljningsbara året är 2019.

Utvecklingen för konsumtionsperspektivet tyder på en negativ utveckling. Det är svårt att analysera orsaken till trendbrottet enligt diagrammet. RUS lyfter fram flera faktorer som kopplar till svårigheter med att beräkna och bryta ner dessa utsläpp på kommunnivå.¹ Ingen djupare analys görs i detta skede då motsvarande mål inte finns med i kommunens nya klimat- och energistrategi som gäller från och med 2022.

Utvecklingen för produktionsperspektivet är positivt men det finns många osäkerhetsfaktorer kopplat även till detta mål.

För dessa övergripande mål behöver arbete inom de tre stora utsläppsområdena energi, transporter och kretslopp bedrivs systematiskt och målmedvetet. Kommunen har stor möjlighet att påverka utvecklingen och en rad olika åtgärder har genomförts under året. För kommunen omfattar de tre områdena:

- Hållbar energianvändning, som handlar om att hushålla med energin och öka andelen förnybar energi.
- Klimatsmart resande, som handlar om att både minska resandet och att välja miljövänligare alternativ.

¹ RUS (Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet) lyfter problematiken med att beräkna genomsnittlig klimatpåverkan per kommuninvånare utifrån den totala emissionen inom kommunens geografiska område. Orsaken att faktorer som industrier, europavägar och jordbruk (som i majoriteten av fallen inte härrör från samtliga invånare) påverkar den totala siffran för området bör tas i beaktande. RUS motsätter sig denna form av nyckeltal för att skapa en översikt av trenden i kommunens utsläppskurva även av en annan anledning. Ett ökat invånarantal kan drastiskt påverka statistiken trots att de totala utsläppen är oförändrade.

- Mat och kretslopp, som handlar om såväl val av livsmedel och annan konsumtion, som återvinning och återbruk.

Nedan redovisas de mål som är uppföljningsbara inom de tre områdena och som tydligt bidrar till utvecklingen.

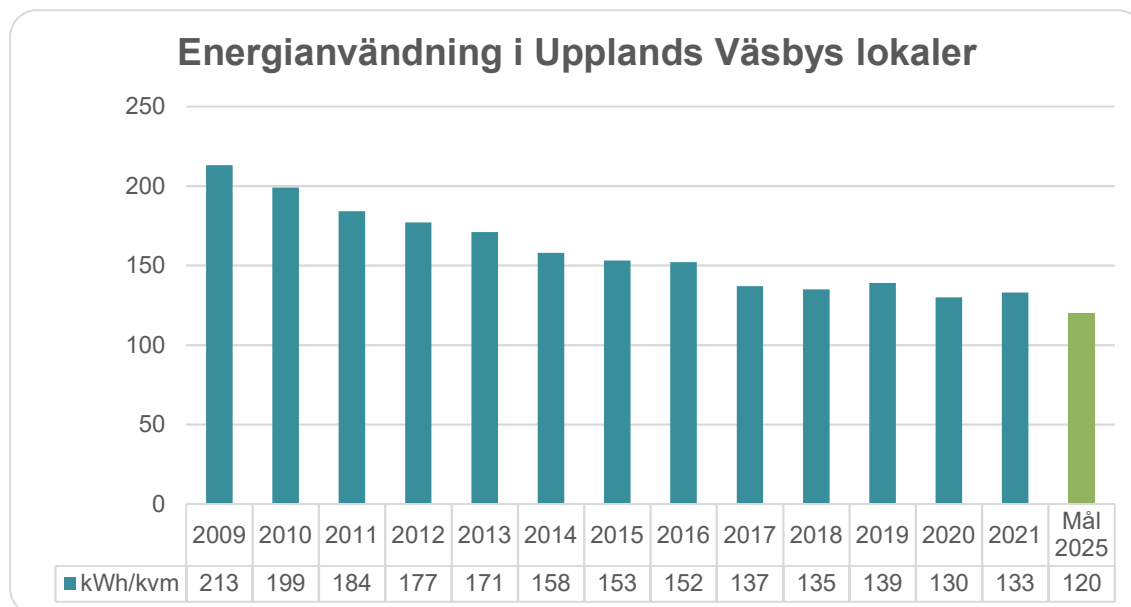
Hållbar energianvändning

Energianvändningen i kommunens lokaler

Kommunens övergripande mål inom detta område var enligt energi- och klimatstrategin som gällde för 2021, att energianvändningen 2040 inte skulle öka i samma takt som befolkningen. Det uppnås genom att det planeras energieffektiva byggnader och bostäder som ligger väl under rådande energikrav enligt Boverkets byggregler. När befintliga byggnader renoveras ska energieffektiviseringsåtgärder alltid beaktas. Upplands Väsby ska planera för och uppmuntra småskalig och förnybar energiproduktion inom kommunen från sol och andra källor. Genom dialog med ägare av fjärrvärmenät och elnät ska kommunen arbeta för en energianvändning som är hållbar, resurseffektiv och förnybar.

Upplands Väsby har ett specifikt miljömål för de egna lokalerna:

”Mål - Energianvändningen i Upplands Väsby kommuns lokaler ska vara lägre än 120 kWh/kvm år 2025.”

Källa: Egna mätningar (lokalerna vindkraftverket, minigolfbana, Vilundaparken, Vilundabadet samt Holmens vattentorn ingår ej).

Årsmålet, som 2021 är 129 kWh/kvm, för energianvändningen i kommunens lokaler nåddes inte. En orsak till detta var uppladdningen av elbilar, vilken ökade under året. Dessutom slår den kalla väderleken i början och i slutet av året igenom i statistiken, trots att snittet är

normalårskorrigerat. Normalårskorrigeringen tar inte bort alla avvikelser från ett så kallat normalår, utan jämnar ut de stora avvikelserna.

De kommunägda lokalerna kartläggs kontinuerligt för att utreda möjligheter för lönsamma energieffektiviseringar inom bland annat belysning, värme- och ventilationssystem, isolering och vattenanvändning. Riktlinjer för hållbart byggande används i samtliga nybyggnadsprojekt där de är tillämpliga. Riktlinjerna ligger till grund för de projektanpassade miljöprogram som tas fram för varje byggprojekt. Vid om- och tillbyggnader fastställer energi- och miljörådet, på fastighetsavdelningen, i vilken omfattning riktlinjer och miljöprogram kan tillämpas. Nya lokaler med låg energianvändning bidrar till att nå energimålet 2025.

Det vindkraftverk som kommunen äger har under året haft en låg produktion på grund av ogynnsamma vindhastigheter. Tillgängligheten har dock varit god med enbart kortare stopp, vilket är att anse som normalt. Kommunens elförbrukning under året kom uteslutande från förnybara energikällor.

Energianvändning i offentlig belysning

Målsättningen inom detta område är att uppnå en energibesparing i befintligt belysningsnät genom att byta ut äldre armaturer och stolpar mot modernare teknik. Gata/park-avdelningen arbetar efter en plan för upprustning av gatubelysningen. Planen omfattar utbyte av farliga stolpar och kvicksilverarmaturer samt gamla armaturer och kablar. Alla armaturer som byts ut ersätts med LED-armaturer för att minska energianvändningen. Arbetet bedrivs på årsbasis under förutsättning att investeringsanslag beviljas.

Byten genomförda under 2021 beräknas minska energianvändningen med 70 MWh per år. Motsvarande beräknad minskning per år, av byten genomförda 2020 var 91 MWh och för 2019 56 MWh.

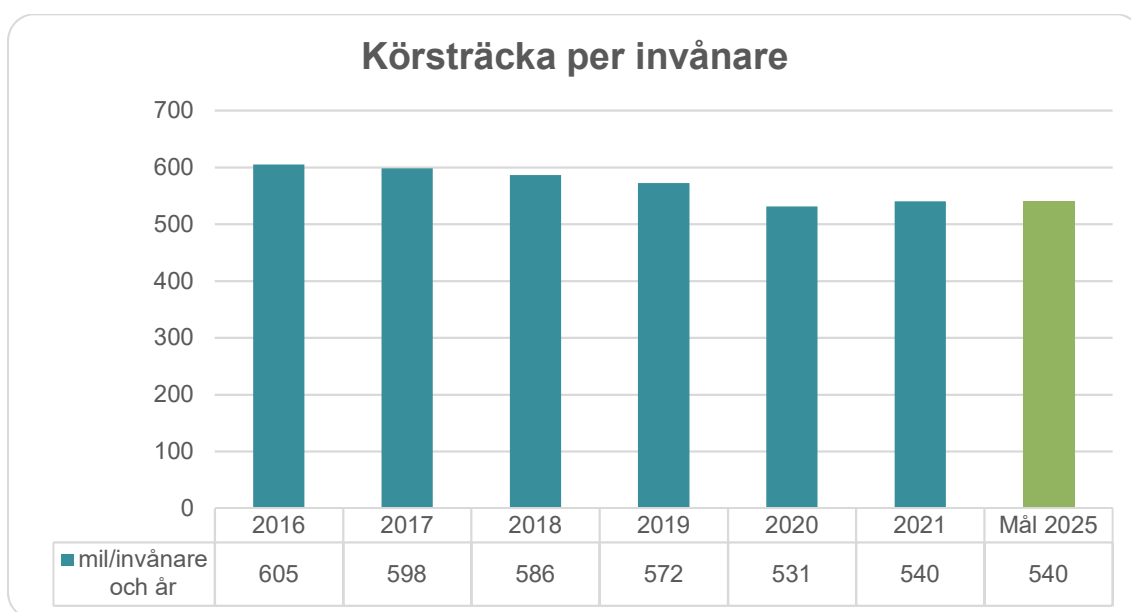
Resor, transporter
och arbetsredskap

Klimatsmart resande

Kommunens övergripande mål inom detta område var enligt den tidigare energi- och klimatstrategin att Väsby 2040 skulle ha ett minskat bilberoende trots ökad befolkning. Det skulle uppnås genom att kollektivtrafiken skulle vara utbyggd och mer attraktiv samt att gång- och cykelvägarna skulle ha förbättrats, blivit tryggare och fler. Nya bostäder och personalintensiva verksamheter skulle lokaliseras till kollektivtrafknära områden och det skulle vara enkelt att lämna bilen.

Målet för 2025 var:

”Mål - Kommunen ska verka för att den totala körsträckan med bil för invånare i Upplands Väsby kommun i genomsnitt ska vara högst 540 mil per invånare år 2025”

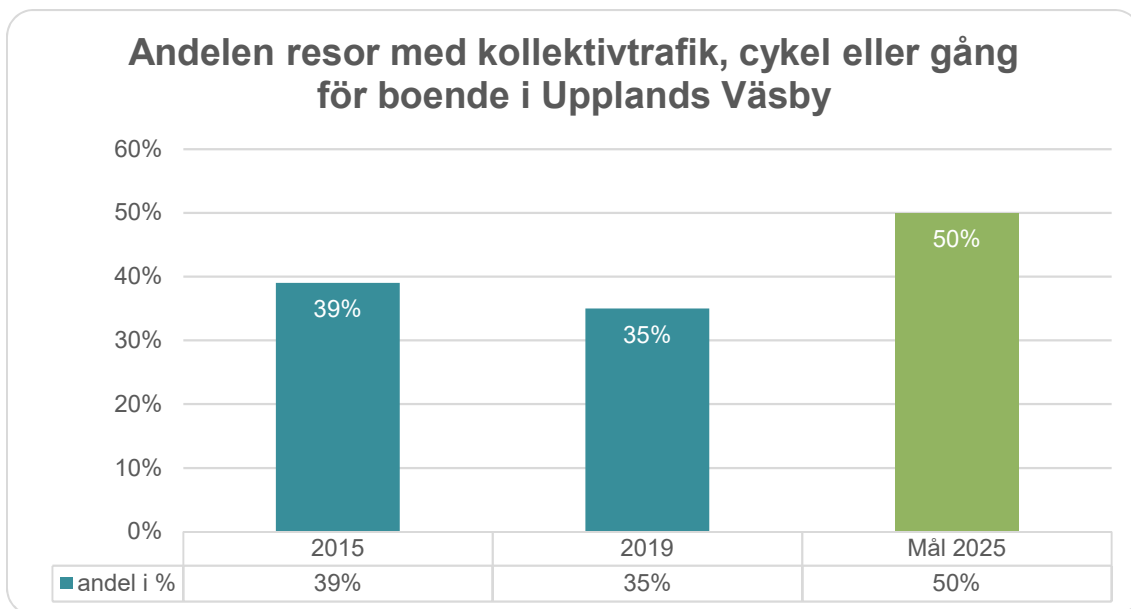
Källa: Kolada (www.kolada.se), nyckeltal: ”Genomsnittlig körsträcka med personbil mil/inv.”

I och med pandemin och de nationella och globala åtgärderna för att förhindra smittspridningen har digitaliseringen i samhället tagit fart på allvar och därmed har många resor kunnat undvikas. Målet är uppnått och förhoppningen är nu att behålla den nivån även efter pandemin.

Inom kommunens egen verksamhet har transporterna minskat kraftigt, exempelvis inom socialnämndens verksamheter där man ökat satsningen på digitala alternativ.

Att stödja och uppmuntra möjligheterna till att utnyttja andra färdmedel än bilen är viktigt för kommunen och följande mål ska leda till en förbättring inom detta område:

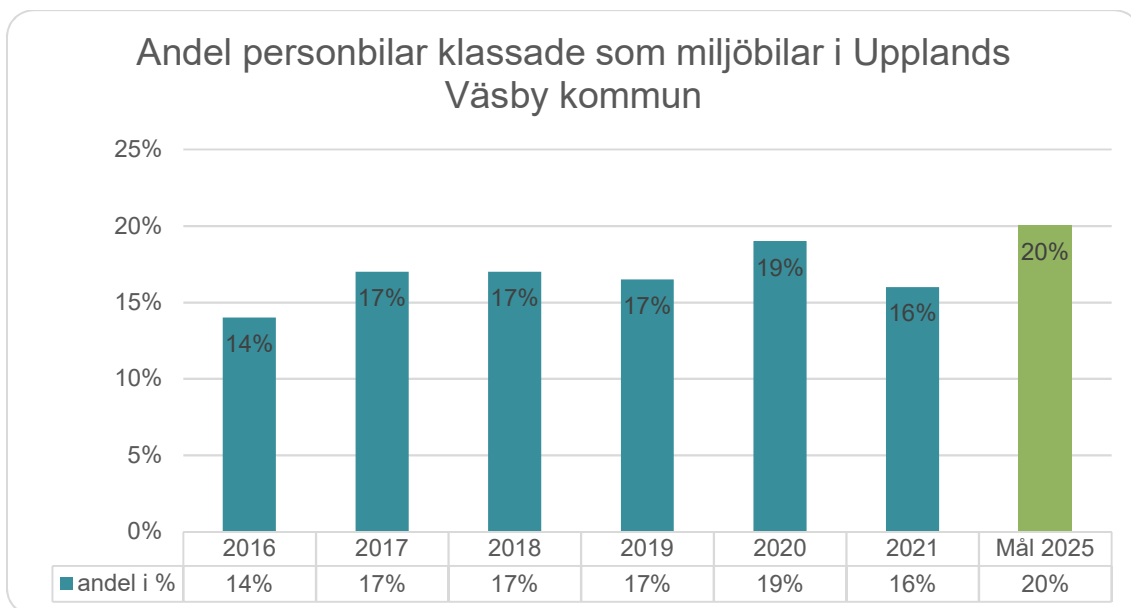
”Mål - Kommunen ska verka för att andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller gång för boende i Upplands Väsby ökar till 50 procent år 2025”

Källa: Resvaneundersökning 2019, Region Stockholm

För att minska den totala påverkan från resor och transporter är också typen av fordon viktiga. Kommunen har ett formulerat mål inom detta område:

”Mål - Kommunen ska verka för att minst 20 procent av personbilar registrerade i Upplands Väsby kommun ska drivas av icke fossila bränslen eller el år 2025”

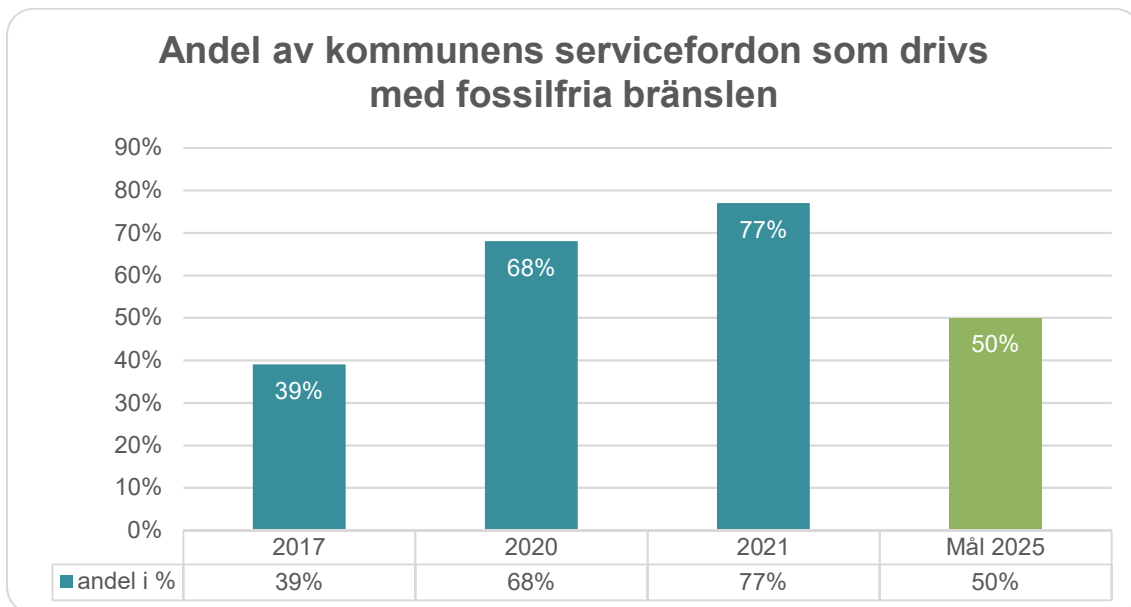

Källa: Trafikanalys, publicering: ”Fordon i län och kommuner 2021”, tabell 4

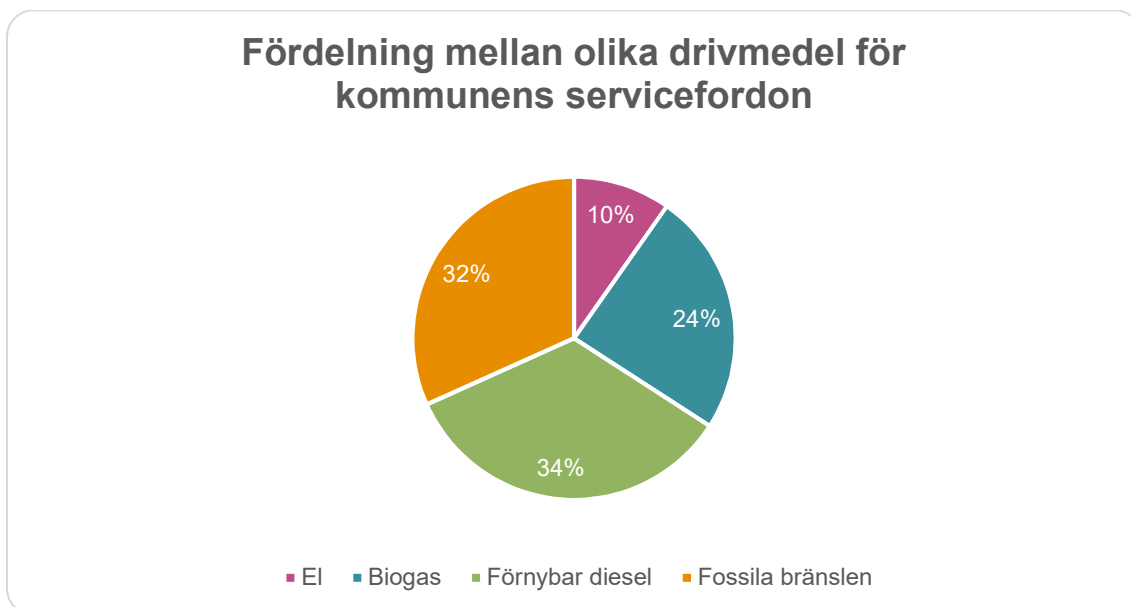
Antalet miljöbilar har haft en ökande trend de senaste åren men avtar något under 2021. Utvecklingen av särskilt elbilar går dock fort och trenden kan förändras framöver.

Det är också viktigt att sträva efter att andelen av kommunens egna fordon som drivs med fossilfria bränslen ökar.

”Mål - 50 procent av kommunens servicefordon ska 2025 drivas med fossilfria bränslen² eller el.”

Källa: Egna beräkningar

Källa: Egna beräkningar

Det är en positiv utveckling med ökade antal bilar som drivs med alternativa (fossilfria) bränslen. Viktigt att notera är att tankningarna inte följs upp idag. Det betyder att de bilar som

² drivmedlet ska primärt bestå av förnybara bränslen (ex. etanol, biogas)

kan tanka andra drivmedel eventuellt tankas med mindre bra bränslen. Gasbilar kan exempelvis tankas med naturgas, som är ett fossilt bränsle, och de som kan tankas på HVO100 kan även tankas med vanlig diesel.

Återbruk,
återvinning och
avfall

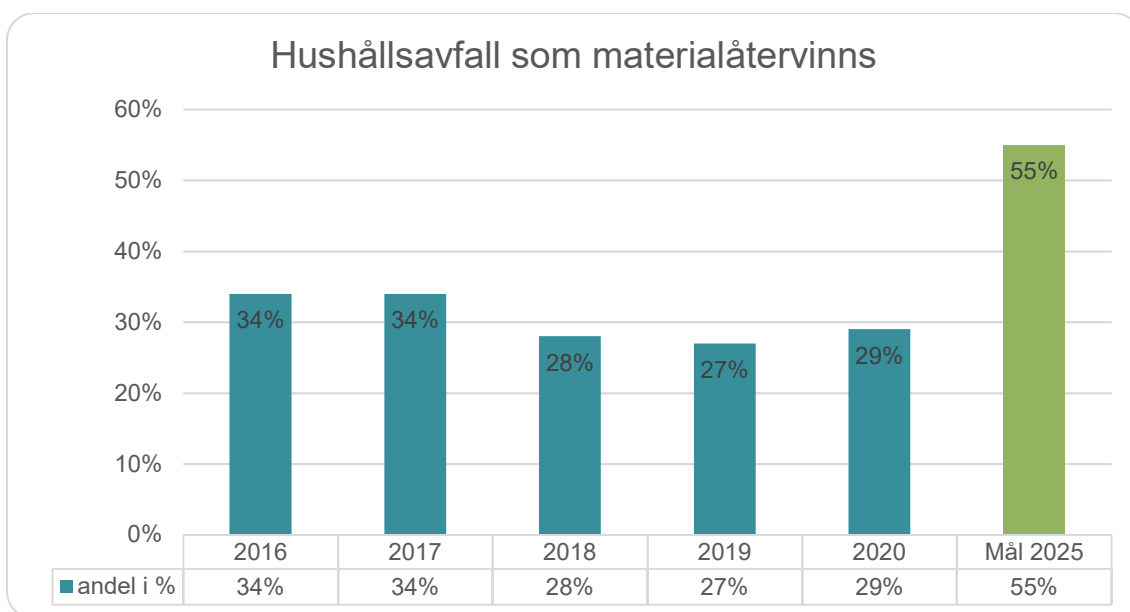
Mat och kretslopp

Kommunens övergripande mål inom området är att det finns möjligheter till källsortering både i fastigheterna och i det offentliga rummet.

Återvinningscentralen anpassas till utvecklingen av stadsmiljön och utvecklas och kompletteras med återbruksverksamhet för att erbjuda en bättre service och för att på ett bra sätt smälta in i staden. För att möta invånarens efterfrågan på ekologiska, vegetariska och närproducerade varor ska boende i staden ges möjlighet till stadsnära odling.

Kommunens mål inom detta område:

”Mål - Kommunen ska verka för att andelen av hushållsavfallet som materialåtervinns ska vara minst 55 procent till år 2025”

Källa: Kolada (www.kolada.se), nyckeltal: ”Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)”

Återvinning av hushållsavfall är ett gemensamt arbete inom SÖRAB-kommunerna. Resultatet presenteras med ett års eftersläpning. I mängderna för materialåtervinning ingår el-avfall, förpackningar, returpapper, metallskrot, wellpapp, plast, övrigt för materialåtervinning samt mat- och trädgårdsavfall till biologisk behandling.

Återbruk

Fritidsbankens verksamhet bygger på återbruk av idrotts- och fritidsutrustning. Privatpersoner lämnar in utrustning och material de själva inte längre behöver så att andra kan låna den. På så sätt minskar konsumtionen av nyttillverkad idrotts- och fritidsutrustning och utrustning får en längre livslängd. Barn och ungdomar som besöker Fritidsbanken lär sig om återbruk. Fritidsbanken bidrar även till ökad möjlighet för fysisk aktivitet och att prova olika idrotter och fritidsaktiviteter, vilket bidrar till bättre folkhälsa på flera olika sätt.

Bibliotekets verksamhet är ur återbrukssynpunkt också en viktig del i kommunens miljöarbete. Biblioteket bygger på en miljöetisk grund genom att böcker och andra medier cirkuleras i stället för att alla ska köpa eget.

Ytterligare ett exempel är det digitala verktyget REKO som är en intern annonsmarknad för kommunens verksamheter där man kan dela bland annat kontorsmöbler mellan verksamheterna. Kommunens ambition är att det interna återbruket ska öka.

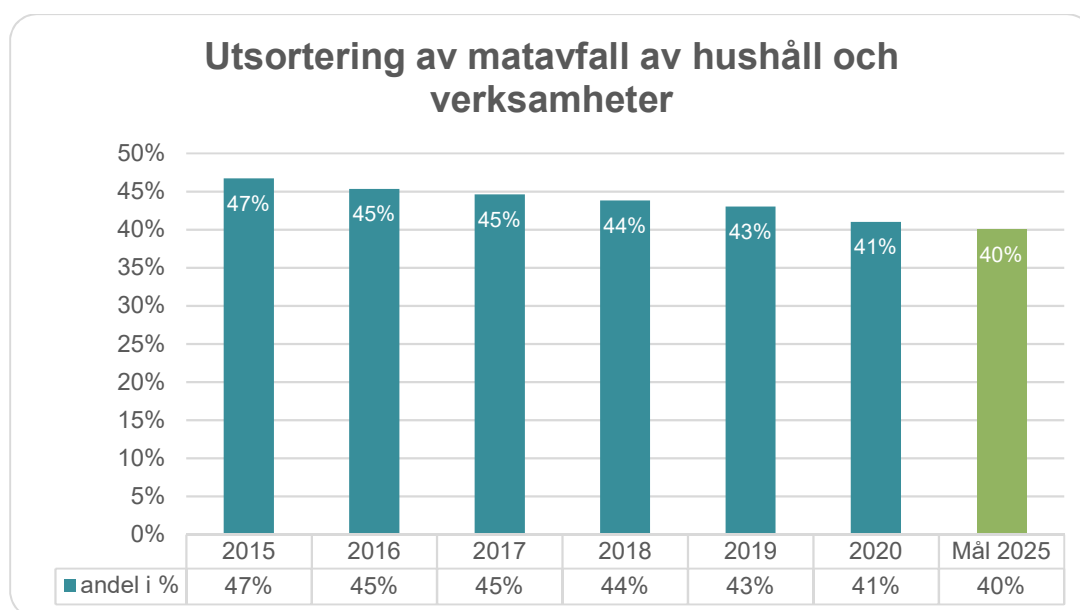
Klimatarbete inom omsorgsnämnden

Inom omsorgsnämndens mål om miljöpåverkan och klimatsmarta lösningar har verksamheten genom e-tillsyn inom hemtjänsten minskat behovet av transporter. Väsby stöd och omsorgs enheter har sett över användandet av plastprodukter och möjligheten att byta dessa mot andra produkter. Störst effekt har tillagningskökets byte från engångslådor och tråg i plast till kartong haft. Arbetet med att minska användandet av plast har dock samtidigt påverkats negativt av nya riktlinjer på grund av covid-19 och den skyddsutrustning som används.

Mat

Följande mål fanns i den tidigare energi- och klimatstrategin som gällde 2021:

"Mål - Kommunen ska verka för att andelen matavfall som sorteras ut av hushåll och verksamheter ska vara minst 40 procent år 2025"

Källa: Kolada (www.kolada.se), "Insamlat hushållsavfall totalt, kg/person" och "Insamlat mat- och restavfall, kg/person".

I hushållsavfall ingår mat- och restavfall från bland annat affärer, kontor, industrier och restauranger. Nivån är relativt konstant men med en sjunkande trend.

Fler miljöområden inom kommunen

Mycket miljöarbete pågår inom den kommunala organisationen i linje med kommunens betydande miljöområden. Några exempel på miljöinsatser som genomförts under 2021 är:

Markanvändning

Sveriges bivänligaste kommuner

Upplands Väsby kommun tog sig in på en 6:e-plats i Naturskyddsföreningens ranking av bivänliga kommuner i Sverige. Placeringen vanns tack vare kommunens arbete med att gynna biologisk mångfald genom att bland annat ställa om gräsytor till blommande ängar, skapa blommande väggkanter och binda samman större grönytor med varandra.

Miljöinvestering Väsbyån/Edssjön 2017-2022

Projektets syfte är att skapa ökad biologisk mångfald i och kring åfåran i Väsbyån och Edsån genom att utreda och genomföra restaureringsåtgärder. Totalkostnadsprognosen är osäker på grund av att fler utredningar och ytterligare projektering behövs.

Kompetens

Ett löpande arbete med att säkerställa att miljöfrågorna finns med som en del av kommunens utbildningsverksamhet pågår kontinuerligt.

Följande är exempel på sådant som genomförts under 2021.

Grön flagg och Skola för hållbar utveckling

När det gäller riktat arbete för att förstärka kunskaperna om just miljö- och klimatfrågor har Upplands Väsby satsningar där verksamheterna går in i diplomering/certifiering såsom Håll Sverige Rents Grön Flagg samt Skolverkets utmärkelse Skola för hållbar utveckling. Utmärkelserna utgår från arbete inom läroplanen och syftar till att knyta ihop ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv utifrån ett systematiskt kvalitetsarbete.

Den kommunala förskolan Skogsbrynet i Smedby tilldelades i slutet av 2020 som första verksamhet i Upplands Väsby utmärkelsen Skola för hållbar utveckling. En Skola för hållbar utveckling jobbar med ett helhetsgrepp runt frågor som rör hållbar utveckling. Det handlar om att integrera frågeställningar runt miljö, sociala och ekonomiska frågor i undervisningen, att göra barn och ungdomar delaktiga i läroprocessen och att förbereda dem för framtiden.

Utbildningskontoret har haft mål om att minst 25 procent av förskolorna ska arbeta med Håll Sverige Rents verktyg "Grön flagg". Målet är uppnått. Följande förskolor i Upplands Väsby jobbar med Grön flagg idag; Bollen, Bullerbyn, Gläntan, Omvärlden, Pelikanen, Råbäcken, Sanda ängar, Senapskornet samt Sundsborg.

Gunnes gård och Naturskolan

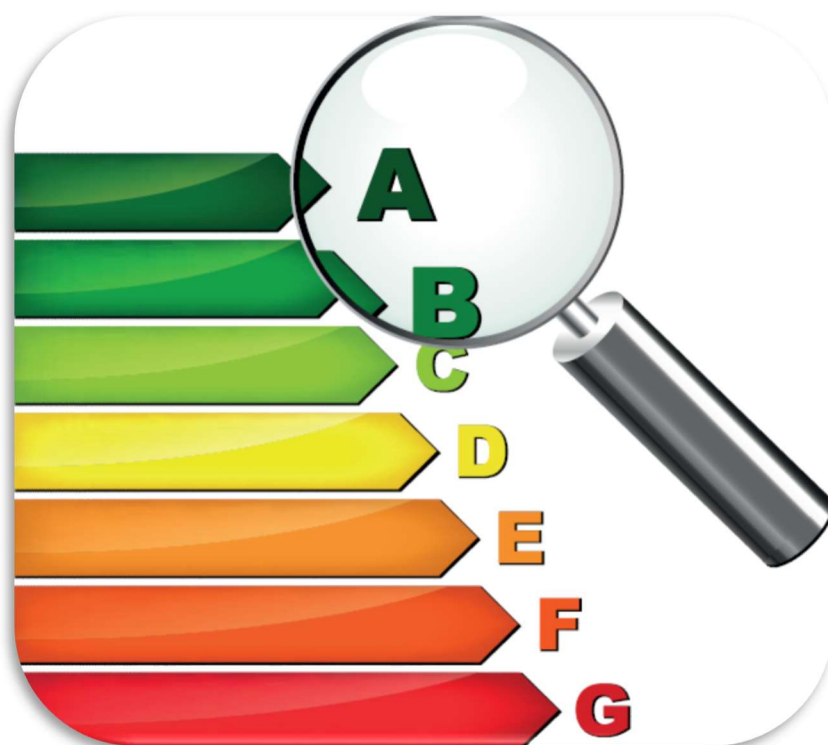
Både Gunnes gård och Naturskolan bidrar till att lära kommunens barn och unga om bland annat kretslopp, natur och miljö. En dialog med utbildningskontoret sker för att sprida information om verksamheterna till alla skolor i kommunen. 76 klasser besökte Naturskolan under 2021. Besöksantalet till Gunnes gård var cirka tjugotusen besökare.

Offentlig
konsumtion

Miljökrav i upphandlingar

Miljökrav i någon form ska ställas i alla upphandlingar. Miljökrav inarbetas även i entreprenadupphandlingarna. I till exempel kommunens möbelavtal finns tre hållbarhetsnivåer för kemikaliekrav definierade; medel, hög och spets. Kraven för hållbarhetsnivåer medel och hög är lägstanivåer för samtliga produkter som tillhör en rad avtalsområden som bland annat möbler för skola, förskola, kontor, vård och omsorg samt arkiv. Kommunen har också ett nytt avtal gällande livsmedel där det ingår ett stort ekologiskt/kravmärkt sortiment.

Bilaga 1 - målefterlevnad:

Nedan följer en sammanställning över utvecklingen för kommunens miljömål. Målen status presenteras med 3 färgkoder enligt följande:

- Röd = målet har en negativ utveckling och bedöms ej uppfyllas i tid
- Gul = målet har en positiv utveckling och bedöms uppfyllas i tid
- Grön = Målet är uppfyllt

Mål	Status 2021	Kommentar
Övergripande klimatmål		
Kommunen ska verka för att utsläppen av växthusgaser inom det geografiska området Upplands Väsby kommun minskar till högst 0,5 ton CO2e per invånare år 2040.		
Kommunen ska verka för att utsläpp av växthusgaser förorsakade av invånare i Upplands Väsby kommun minskar till högst 3,3 ton CO2e per invånare år 2040.		
Hållbar energianvändning		
Energianvändningen i Upplands Väsby kommuns lokaler ska vara lägre än 120 kWh/kvm år 2025.		
Klimatsmart resande		
Kommunen ska verka för att den totala körsträckan med bil för invånare i Upplands Väsby kommun i genomsnitt ska vara högst 540 mil per invånare år 2025.		
Kommunen ska verka för att minst 20 procent av personbilar registrerade i Upplands Väsby kommun ska drivas av icke fossila bränslen eller el år 2025.		
Kommunen ska verka för att andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller gång för boende i Upplands Väsby ökar till 50 procent år 2025.		
50 procent av kommunens servicefordon ska 2025 drivas med fossilfria bränslen eller el.		
Mat och kretslopp		
Kommunen ska verka för att andelen av hushållsavfallet som materialåtervinns ska vara minst 55 procent till år 2025.		
Kommunen ska verka för att andelen matavfall som sorteras ut av hushåll och verksamheter ska vara minst 40 procent år 2025.	